



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
Mezinárodní cestovní ruch

Vyučující:
Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

10. Udržitelnost v mezinárodním cestovním ruchu



Tato přednáška byla vytvořena pro projekt „Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě“



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

Předmět:

Mezinárodní cestovní ruch

Prosazování udržitelnosti v mezinárodním turismu

- Turismus ovlivňuje okolní prostředí v každém ohledu.
 - Jde o působení na **fyzické, ekonomické a sociokulturní**, které se projevuje ve dvou časově vymezených fázích:
 - ✓ **Ve fázi přípravy a budování infrastruktury pro turismus,**
 - ✓ **Ve fázi samotné realizace turismus.**
 - Klasifikace vlivů CR na geografické prostředí**
 - **Hledisko hierarchické úrovně**
 - ✓ Globální
 - ✓ Národní
 - ✓ Regionální
 - ✓ Lokální
-

Pozitivní a negativní vliv turismu



- **Hledisko času**
 - ✓ Krátkodobé
 - ✓ Dlouhodobé
 - **Hledisko charakteru**
 - ✓ Vratné změny (vlivy)
 - ✓ Nevratné změny (vlivy)
-

Vliv turismu na fyzické prostředí

- Nejvíce patrný je vliv turismu na fyzické (životní) prostředí.**
 - Ve fázi přípravy infrastruktury pro turismus dochází k záboru půdy, odlesňování, změně charakteru krajiny výstavbou hotelu, rezortů, komunikací či dalších zařízení využívaných pro turismus.**
 - Ve fázi realizace turismu je zřetelné ovlivňování fyzického prostředí spotřebou služeb turismus, tedy realizací dopravy, ubytovacích, kulturních a sportovních služeb.**
 - Ve významných rekreačních oblastech se cestovní ruch řadí k těm hospodářským činitelům, které znehodnocují přírodní prostředí.**
 - Za posledních dvacet roků zaznamenáváme výrazný vzestup negativního působení cestovního ruchu na přírodní prostředí ve všech význačných rekreačních oblastech cestovního ruchu světa**
-

Vliv turismu na fyzické prostředí

- ❑ Vysoká návštěvnost zpětně ovlivňuje všechny krajinné složky přírody
 - ❑ Dopad negativních vlivů se kromě přírodního prostředí projevuje i v estetické, hygienické a sociálně-psychologické sféře
 - ❑ **Můžeme rozlišit 3 hlavní oblasti vliv turismu na fyzické prostředí, ať už se uskutečňuje ve fázi přípravy či ve fázi realizace turismu:**
 - ✓ Přírodní zdroje,
 - ✓ Znečištění,
 - ✓ Fyzický vliv
-

Vliv turismu na fyzické prostředí – přírodní zdroje

- V této oblasti působí turismus na vodní zdroje, místní zdroje a degradaci pozemků.
 - Vodní zdroje jsou problémem, a to zejména v zemích, které jsou geograficky odsouzené potýkat se s nedostatkem vody.
 - Místní zdroje označují vstupy do destinace, na nichž závisí život a uspokojování potřeb rezidentů i uspokojování potřeb návštěvníků.
 - Jedná se o energie (topení, teplá voda), potraviny, suroviny, na něž klade rozvoj turismu vysoké nároky.
 - Proces degradace pozemků je spojen zejména s fází přípravy turismu a znamená často likvidaci specifických ekosystémů nebo jejich změnu (např. úrodná půda, mokřiny a zvěř) spojenou s odlesňováním, erozí, zvýšenou stavební činností a dalšími negativními změnami.
-

Vliv turismu na fyzické prostředí – znečištění

- ❑ Aktivita spojené se znečištěním jsou typické jak pro fázi přípravy, tak i realizace turismu a zahrnutí znečištění vzduchu, vody, znečištění hlukem a pevným odpadem.
 - ❑ Hlavním negativním faktorem z pohledu znečištění vzduchu je doprava, zejména letecká.
 - ❑ Znečištění fyzického prostředí pevným odpadem má dopady na řeky, přírodní scenérie, okraje silnic, moře, vodní plochy a horské oblasti.
 - ❑ Znečištění vod, a to především odpadními vodami, používáním herbicidů a pesticidů v rezortech (trávníky, golfové hřiště), poškozují flóru a faunu v jezerech, řekách a mořích.
 - ❑ Nepříznivé vlivy turismu se projevují též na zhoršení životních podmínek pro faunu a floru (ztráta biodiverzity).
-

Vliv turismu na fyzické prostředí – znečištění



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Může také docházet ke snižování druhové rozmanitosti, přičemž vytlačení nebo úhyn (ohrožených) druhů živočichů a rostlin může být právě konkrétním důsledkem expanze alochtonního (v novém ekosystému často postrádá svého přirozeného nepřítele) druhu v daném ekosystému.
 - ❑ **Znečištění a odpady produkované cestovním ruchem** se mohou projevovat ve formě znečištění půdy odpadky (na atraktivních místech), znehodnocení vody vypouštěním odpadních vod a vodní dopravou (výletní lodě, sportovní využití lodí).
 - ❑ Ke znečištění dochází také při kulturních a sportovních setkáních.
 - ❑ Turismus může způsobit tlak na **místní zdroje energie, potravin, vody a dalších komodit**, který může zapříčinit jejich nedostatek v dané lokalitě.
-

Vliv turismu na fyzické prostředí – fyzický vliv



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Fyzický vliv turismu jsou patrné na první pohled. Dochází k nim jak ve fázi přípravy, tak zejména ve fázi realizace turismu.
 - ❑ Nejvýznamnějším zdrojem negativních vlivů z hlediska turistické infrastruktury je stavba a provoz turistických dopravních zařízení (lanovek, vleků, sněhových rolb), úprava sjezdovek, umělé zasněžování, vytváření cyklistických a pěších stezek, přístavy pro jachty a motorové čluny či výstavba sportovních a rekreačních zařízení (golfových hřišť či sportovišť), což má za následek ztrátu přirozených stanovišť pro faunu a floru a **zhoršení kvality krajiny**.
 - ❑ **Problémem je též nadměrná koncentrace cestovního ruchu v některých oblastech.**
 - ❑ S turismem je také spojen vandalismus, způsobovaný návštěvníky v podobě nápisů či sgrafitů na skalních a jiných přírodních útvarech.
-

Vliv turismu na fyzické prostředí – fyzický vliv



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- ❑ **Typickým projevem tohoto poškozování nejen v rozvojových zemích je tzv. „hon za suvenýry“ („souvenir hunting“) a provozování motorových člunů a skútrů a potápění na místech, kde to není vhodné.**
 - ❑ Poškozování kulturních hodnot je výrazem turistického vandalismu, zejména v objektech a prostranstvích historického významu, jejichž typickými projevy jsou nápisy a grafity na zdech objektů či nepovolený sběr archeologických nálezů.
 - ❑ Mezi zdokumentované příklady patří např.:
 - ✓ poničení nástěnných kreseb v hrobkách v Údolí králů (horní Egypt),
 - ✓ a znesvěcení náboženských soch v Káthmándú (Nepál).
 - ✓ Jedna z nejznámějších pláží Francouzské riviery, Croisette v letovisku Saint-Maxime, se za posledních 50 let používání zmenšila o třetinu.
 - ✓ Aktuálním problémem jsou i **přeplněné pláže Středomoří**, které v roce 1999 zaplavilo 220 milionů návštěvníků a v roce 2020 to má být až 400 milionů.
-

Vliv turismu na ekonomické prostředí



Pozitivní dopady:

- ✓ Příliv investic
- ✓ Tvorba pracovních příležitostí
- ✓ Potenciální dopady na HDP, obchodní bilanci atd.
- ✓ Diverzifikace ekonomických rizik
- ✓ Příliv cizí měny

Negativní dopady

- ✓ Kongesce veřejných prostor a komunikací - Situace, kdy dochází k přetížení, resp. nadměrnému využívání prostranství a infrastruktury návštěvníky destinace,
 - ✓ Ekonomické úniky
 - ✓ Pokles příjmů státu nebo regionu, místa, způsobený nutností importovat zboží, služby nebo finanční prostředky z okolních států nebo regionů,
-

Vliv turismu na ekonomické prostředí



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ✓ Také daňové zisky do velké míry plynou do míst sídel firem, ne do lokalit jednotlivých provozoven,
 - ❑ Typické především pro mezinárodní hotelové řetězce, restaurační řetězce a velké mezinárodní touroperátory, kteří dovážejí zboží a služby do destinace na úkor místního zboží a služeb a odčerpávají zisk.
 - ❑ Destabilizace pracovního trhu (sezónnost, různé finanční ohodnocení, odsátí pracovních sil z jiného odvětví),
 - ❑ Destabilizace cenových poměrů (především v neprospěch domácího obyvatelstva),
 - ❑ Spekulace s nemovitostmi.
 - ❑ Sezónní a jádrová inflace
 - ✓ Jev zvýšení cenové hladiny důsledkem zvýšené časoprostorové koncentrace nabídky, zpravidla na území destinačního jádra a období turistické sezóny.
-

Vliv turismu na ekonomické prostředí



Efekt turistické pasti

- ✓ Nežádoucí působení neregulovaného cestovního ruchu, který svými podnikatelskými aktivitami znehodnocuje svůj vlastní kapitál (kulturní a přírodní hodnoty destinace) a tím i předpoklady pro svůj ekonomicky, ekologicky i společensky udržitelný rozvoj

Intenzita dopadu tohoto efektu je dána zejména následujícími faktory:

- ✓ relativní návštěvnost (vztažená na počet obyvatel),
 - ✓ sezónnost, zranitelnost ekosystémů,
 - ✓ míra ekonomické závislosti rezidentů na CR.
 - ✓ míra regulace CR.
-

Vliv turismu na sociokulturní prostředí



- ❑ Stejně jako vliv turismu na fyzické prostředí lze i vlivy turismu na prostředí sociokulturní vymezit v oblasti přípravy infrastruktury pro turismus a ve fázi samotné realizace turismu.
 - ❑ Zásadní odlišnost spočívá v tom, že objektivní posuzování a kvantifikace vlivu turismu na sociokulturní prostředí nejsou prakticky možné.
 - ❑ **Sociokulturní** prostředí je dáno rezidenty žijícími v destinaci a jejich sociálními, kulturními, politickými i ekonomickými vazbami.
 - ❑ Význačným projevem cestovního ruchu a dalších vlivů je **akulturace**, projevující se jako proces změn kultury a společnosti vůbec v důsledku dlouhodobějšího či opakovaného styku kulturně odlišných společenských skupin, v němž jedna skupina (na rozdíl od transkulturace, kdy jde o kontakt a výměnu mezi dvěma kulturami zhruba stejné komplexnosti a technické úrovně) má výrazně nižší technickou úroveň.
-

Vliv turismu na sociokulturní prostředí



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Nejčastěji jde o vliv angloamerické (západní) kultury na původní kulturu méně vyspělých společností.
 - ❑ **Akulturace může mít kladné i záporné dopady** – může rychle a výrazně změnit životní styl místní komunity a snížit tak atraktivitu (gravitaci) dané destinace pro návštěvníky, současně může vést ke zvýšení životní úrovně (hygienické návyky, motivace pro rozvoj aj.).
 - ❑ Podstatně méně intenzivní je naopak ovlivňování návštěvníků místní kulturou (menší doba expozice) - zejména v běžném případě návštěvníka z rozvinutější země v zemi méně rozvinuté.
 - ❑ Komodifikace zdrojů cestovního ruchu je procesem, kdy se z daného zdroje (jevu) cestovního ruchu stává komodita.
-

Vliv turismu na sociokulturní prostředí



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ❑ V rámci procesu komercializace je zboží vyráběno a nabízeno masově a ztrácí se jeho jedinečnost – příkladem je **komodifikace a stereotypizace** místního uměleckého řemesla a masová výroba více či méně kýčovitých suvenýrů.
 - ❑ Zde je výrazná provázanost s dopady na přírodní složky geografického prostředí, neboť např. masová výroba suvenýrů z korálů pochopitelně vede k destrukci cenných korálových útesů ve spojitosti se svým termínem „kulturní prostituce“ uvádí, že kultura je nabízena jako zdroj cestovního ruchu, komodita, která má být prodána autokarovým skupinám.
 - ❑ Ztráta autenticity je procesem mizení nebo oslabování původnosti, reálnosti, pravdivosti.
 - ❑ V realitě cestovního ruchu (např. při ochraně památek, v umění, při hodnocení životního stylu, folklóru) se popisuje a hodnotí míra autenticity události, způsobu rekonstrukce stavby atd.
-

Vliv turismu na sociokulturní prostředí



- ❑ Jedním z negativních dopadů komerčního masového cestovního ruchu je právě postupná ztráta autenticity místní kultury, architektury, všedního života místní komunity, upomínkových předmětů atd.
 - ❑ Typy účastníků turismu z hlediska jeho sociokulturního působení jsou vymezovány z hlediska rozvoje turismu v destinaci a přizpůsobování návštěvníků destinace či naopak přizpůsobování rezidentů návštěvníkům následovně:
 - ✓ Průzkumníci (nízký počet, plná akceptace rezidentů v destinaci),
 - ✓ Elitní turisté (malý počet, z velké míry se přizpůsobují poměrům v destinaci),
 - ✓ „Off-beat“ turisté (malý počet, stále se z velké míry přizpůsobují místním poměrům),
 - ✓ Nevšední turisté (vybočují z řady organizovaných turistů, jsou příležitostně k vidění, částečně se přizpůsobují),
-

Vliv turismu na sociokulturní prostředí



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ✓ Začínající masoví turisté (stále větší počet, hledají „západní“ komfort),
 - ✓ Masoví turisté (vysoký počet, kontinuální příjezdy, očekávají „západní“ komfort, nepřizpůsobují se,
 - ✓ Charteroví turisté (masový příjezd do destinace, vyžadují „západní“ komfort, nehodlají se přizpůsobovat.
- ☐ **Sociální efekty**
- **Demonstrační efekt** - Napodobování vzorců chování návštěvníků rezidenty a účast rezidentů na konzumaci služeb cestovního ruchu
 - **Módnost**
 - ✓ Jak ze strany investorů tak návštěvníků
 - ✓ Ovlivnění procesu rozhodování člověka výběrem a vztahem dalších jedinců k produktu a způsobem jeho propagace, vytvářením obrazu produktu, který je populární, žádoucí, moderní St. Tropez, Davos, Aspen, Špindlerův Mlýn apod.
-

Možnosti řešení negativních vlivů turismu – udržitelný turismus



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Otázku řešení negativních vlivů turismu lze nahlížet v několika rovinách, jež se týkají jednotlivých oblastí vlivu – **vlivu na fyzické prostředí a vlivu na sociokulturní prostředí i ekonomické prostředí.**
 - ❑ Je zřejmé, že smysluplné řešení problémů musí být **komplexní.**
 - ❑ Komplexní přístup k řešení negativních vlivů turismu představuje koncept udržitelnosti, resp. **udržitelného turismu. Udržitelný turismus představuje** filosofii a koncepční přístup k rozvoji turismu. **Udržitelný cestovní ruch definovala UNWTO (United Nations World Tourism Organisation, Světová organizace cestovního ruchu) v roce 2004 jako**
 - ❑ *„Pravidla pro udržitelný cestovní ruch a jeho řídicí praktiky jsou aplikovatelné na všechny formy cestovního ruchu ve všech typech destinací (turistických cílů) a to včetně masového cestovního ruchu a různých specifických segmentů. Principy udržitelnosti se vztahují k environmentálním, ekonomickým a socio-kulturním aspektům rozvoje cestovního ruchu a nezbytností je dosažení vyváženého poměru všech těchto tří dimenzí tak, aby bylo dosaženo dlouhodobého účinku.“*
-

- ❑ Jinými slovy řečeno: **udržitelný cestovní ruch (ang.sustainable tourism) = cestovní ruch, který dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí**".
- ❑ Rok 2017 byl rozhodnutím Valného shromáždění vyhlášen Mezinárodním rokem udržitelného cestovního ruchu.
- ❑ **Cílem je zvýšit povědomí všech skupin společnosti o jeho významu pro rozvoj, podnítit spolupráci všech zainteresovaných stran a docílit pozitivních změn na úrovni politik, obchodních praktik i spotřebitelského chování. Udržitelný cestovní ruch se tak může stát významným příspěvkem k Agendě 2030 a Cílům udržitelného rozvoje.**
- ❑ **Mezinárodní rok udržitelného cestovního ruchu pro rozvoj bude podporovat:**
 - ✓ (1) Inkluzivní a udržitelný ekonomický růst
 - ✓ (2) Sociální začleňování, zaměstnanost a snižování chudoby
 - ✓ (3) Efektivitu zdrojů, ochranu životního prostředí a řešení změny klimatu
 - ✓ (4) Kulturní hodnoty, rozmanitost a dědictví
 - ✓ (5) **Vzájemné porozumění, mír a bezpečnost.**

- ❑ *Program Organizace spojených národů pro životní prostředí, který v současnosti zastřešuje základní pravidla ekoturistiky, definuje ekoturismus jako formu udržitelné turistiky, která aktivně přispívá k ochraně přírodního a kulturního dědictví; v plánování, rozvoji a provozu zahrnuje místní a domorodé komunity, přispívá k jejich prosperitě, návštěvníkovi vysvětluje význam přírodního a kulturního bohatství; je vhodná pro nezávislé cestovatele stejně jako pro organizované zájezdy malých skupin.*
 - ❑ *Jedná se o odpovědné cestování do přírodních oblastí, které chrání životní prostředí a zlepšuje prosperitu místních lidí."*
 - ❑ **MEZI ZÁKLADNÍ PRINCIPY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE PATŘÍ:**
 - ✓ **Propojení základních oblastí života** – ekonomické, sociální a životního prostředí; řešení zohledňující pouze některé z nich není dlouhodobě efektivní;
-

- ✓ **Dlouhodobá perspektiva** – každé rozhodnutí je třeba zvažovat z hlediska dlouhodobých dopadů, je třeba strategicky plánovat;
 - ✓ **Kapacita životního prostředí je omezená** – nejenom jako zdroje surovin, látek a funkcí potřebných k životu, ale také jako prostoru pro odpady a znečištění všeho druhu;
 - ✓ **Předběžná opatrnost** – důsledky některých našich činností nejsou vždy známé, nebo naše poznání zákonitostí fungujících v životním prostředí je stále ještě na nízkém stupni, a proto je na místě být opatrní;
 - ✓ **Prevence** – je mnohem efektivnější než následné řešení dopadů; na řešení problémů, které již vzniknou, musí být vynakládáno mnohem větší množství zdrojů (časových, finančních i lidských);
 - ✓ **Kvalita života** – má rozměr nejen materiální, ale také společenský, etický, estetický, duchovní, kulturní a další, lidé mají přirozené právo na kvalitní život;
-

- ✓ **Sociální spravedlnost** – příležitostí i zodpovědnosti by měly být děleny mezi země, regiony i mezi rozdílné sociální skupiny;
 - ☐ **Udržitelný turismus charakterizují 3 základní rysy:**
 - ✓ **Kvalita** (kvalita zážitku pro účastníka turismu a zlepšení kvality života místních obyvatel včetně zachování kvality fyzického prostředí destinace),
 - ✓ **Kontinuita** (zajištění kontinuity přírodních a kulturních zdrojů, na nichž je turismus závislý),
 - ✓ **Vyváženost** (vyváženost mezi jednotlivými pilíři udržitelnosti a vyváženost mezi potřebami turismu představeného zejména poskytovateli služeb, potřebami místních obyvatel i návštěvníků destinace.
-

□ Znaky udržitelného společenství

- Zdroje jsou využívány efektivně a odpad je minimalizován uzavřenými cykly.
 - Znečišťování je omezené na stupeň, se kterým se přírodní systémy dokáží vyrovnávat.
 - Je oceňována a chráněna rozmanitost přírody (biodiverzita).
 - Tam, kde je to možné, jsou místní potřeby uspokojovány z místních zdrojů.
 - Obyvatelé mají možnost získat pitnou vodu a jídlo v potřebném množství a dostatečné kvalitě.
 - Lidé mají možnost získat odpovídající bydlení.
 - Každý má příležitost získat uspokojivou práci, místní ekonomika není závislá na několika málo provozovatelích, ale je různorodá.
 - Zdraví člověka je chráněno vytvářením bezpečného, zdravého a příjemného životního prostředí a zajištěním zdravotních služeb, které zdůrazňují prevenci před nemocí, stejně jako řádnou péči o nemocné. Je podporován zdravý způsob života
-

Strategie udržitelného rozvoje EU

- ❑ UR je vizí dalšího rozvoje, která integruje ekonomické, sociální a environmentální zájmy.
 - ❑ Tato široká definice je však příčinou toho, že je velmi obtížné dosáhnout shody, co to znamená v praxi.
 - ❑ Z toho pak vyplývá riziko, že se současná opatření ve třech pilířích (pouze přejmenují a mnoho se nezmění. Z tohoto důvodu se EK zaměřila na klíčové body, o nichž existuje shoda a na jejichž základě lze připravit akceschopnou strategii.
 - ❑ PATŘÍ SEM:
 - **Kvalita života** – UR musí klást důraz na vyvážené vztahy mezi třemi pilíři, které přispívají k celkové kvalitě života; snaha dosahovat UR znamená zaměřit se na dlouhodobé otázky, s jejichž řešením je nutné začít nyní; je to dynamický proces, protože priority se mohou měnit a technologický vývoj přináší nové možnosti a nová rizika.
-

- **Odpovědný přístup k využívání zdrojů**
 - **Respektování vzájemných souvislostí v rozhodování** – což vede k lepšímu využívání možných synergií jednotlivých opatření, nevyhnutelné kompromisy je nutné provádět transparentně a odpovědně.
 - **Malý soubor konkrétních priorit UR je z části o cílech** (čeho se chce dosáhnout) a z části o prostředcích (jaká opatření jsou potřeba k dosažení cílů). Na začátku diskusí by měla tedy být především otevřená debata o politických prioritách.
 - ❑ Na přijetí nové **Strategie udržitelného rozvoje EU se v červnu 2006** na summitu Evropské rady v Bruselu shodli čelní představitelé států Evropské unie.
 - ❑ Zelený kruh, asociace ekologických nevládních organizací, přivítal, že se rakouské předsednictví zasadilo o přijetí takovéto ambiciózní podoby strategie.
-

Strategie udržitelného rozvoje EU



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Nová strategie vymezuje cíle a opatření pro oblasti energetiky, změny klimatu, dopravy, udržitelné výroby a spotřeby, využívání přírodních zdrojů, veřejného zdraví, sociální soudržnosti, chudoby a rozvojové pomoci.
 - ❑ Přijetí této ambiciózní strategie je známkou toho, že Lisabonské cíle budou sledovány v širším kontextu zásad UR.
-

Udržitelnost v certifikačních systémech kvality



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Udržitelné produkty turismu by měly být produkty kvalitní, a to nejen z hlediska kvality pro návštěvníka destinace, ale i pro rezidenta destinace.
 - ❑ Kvalita je obvykle definována jako minimální úroveň služby, kterou může destinace /firma nabídnout zákazníkovi s cílem uspokojit jeho potřeby a která může být udržena.
 - ❑ ISO 9000:2005 definuje kvalitu služby jako stupeň uspokojení zákazníka díky souboru neoddělitelných vlastností služby.
 - ❑ V posledních 20 letech se stále více prosazují certifikáty kvality založené na principech udržitelnosti, a tedy zohlednění nejen přínosů pro zákazníka (návštěvníka destinace), ale i přínosů pro rezidenty v destinaci.
 - ❑ Pro další životnost certifikačních systémů je podstatné jejich vnímání a přijímání ze strany klienta, jenž si musí být vědom kvality a obsahu produktu, který je certifikován, a zejména za něj musí být ochoten platit vyšší cenu než za „běžné“ produkty, které nároky na udržitelnost nesplňují.
-

Udržitelnost v certifikačních systémech kvality



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Mezi mezinárodní systémy dostupné i v České republice patří např.:
- ✓ **system hodnocení environmentálního managementu podniku podle mezinárodní normy ISO 14001**; systém je zaměřen primárně na environmentální aspekty podnikání. Právě tento systém často používají touroperátoři;
- ✓ **program ekoznačení EU (tzv. EU Flower, evropská květina)**; tento systém je určen mj. i pro ubytovací služby, v Evropě dosud není v porovnání s jinými systémy příliš rozšířený, jde však o systém garantovaný státní správou; v ČR jej vedle „ekologicky šetrné služby“ implementuje Česká informační agentura životního prostředí;
- ✓ **ECEAT Quality Label**; soukromá značka, která se od roku 1993 zaměřuje na ubytovací služby a věnuje se všem aspektům udržitelnosti; je vhodná i pro malé ubytovací kapacity; výhodou je propracovaný marketing označených podniků; český podnik se značkou ECEAT získal v roce 2006 prestižní evropskou cenu Royal Accommodation Award for Sustainable Tourism;
- ✓ **další mezinárodní systémy mají v ČR jenom omezené nebo žádné zastoupení**, například GreenKey (hotely, kempy, a atraktivita celosvětově) a Green Globe 21 (univerz. působnost).

- ❑ Činnost mezinárodních organizací se v oblasti udržitelného turismu odvíjí od základního a prvního komplexního dokumentu o udržitelném rozvoje Země, od **Agendy 21**.
 - je **dokumentem OSN**, který rozpracovává principy udržitelného rozvoje v globálním měřítku do jednotlivých problémových oblastí;
 - „agenda“ je slovo latinského původu a znamená program nebo také seznam věcí, které je třeba udělat, aby bylo dosaženo cíle;
 - číslo „21“ odkazuje na 21. století a s ním spojené problémy, které lidstvo bude muset v zájmu přežití řešit;
 - znamená program pro 21. století, ukazující cestu k udržitelnému rozvoji na naší planetě;
 - je komplexním návodem globálních akcí, které mohou poznamenat nebo ovlivnit přechod na UR;
 - je koncepčním podkladem pro vytvoření Místní Agendy 21.
-

- ❑ Tento dokument byl přijat v roce 1992 účastníky Konference OSN o životním prostředí rozvoji (UNCED), která se konala v brazilském Rio de Janeiru a která je nazývána „**Summitem Země**“, protože se na ní sešlo 10 tisíc oficiálních delegátů ze 178 zemí světa, z toho 116 hlav států a 15 tisíc aktivistů na paralelním globálním fóru.
 - ❑ Představitelé zúčastněných zemí se zde sešli proto, aby řešili naléhavé otázky dalšího vývoje na naší planetě. Nebylo to tedy jednání jenom o životním prostředí, ale také o kvalitě života a budoucím rozvoji v globálním měřítku.
 - ❑ Bylo konstatováno, že problémy, které máme před sebou, jsou větší, než aby si s nimi dokázala poradit kterákoli jednotlivá země, a že nezbytným nástrojem pro uplatnění principů udržitelného rozvoje je mezinárodní spolupráce.
-

- ❑ Výsledkem velmi složitých jednání byla shoda na určitých zásadách a přijetí několika významných dokumentů, které podepsali také představitelé tehdejšího Československa.
 - ❑ **TĚMITO DOKUMENTY JSOU:**
 - ✓ Deklarace z Rio de Janeiro o životním prostředí a rozvoji,
 - ✓ Rámcová úmluva Spojených národů o změně klimatu,
 - ✓ Úmluva o biologické rozmanitosti,
 - ✓ Prohlášení k principům globální dohody o využívání, ochraně a trvale udržitelném rozvoji všech typů lesů,
 - ✓ Agenda 21.
 - ❑ Vedle UWTO se na prosazování principů udržitelného turismu podílejí i další organizace, zejména WTTC, PaTA a UNEP, integrační uskupení jako EU, APEC, ASEAN.
-

- UNWTO hraje významnou roli i v oblasti udržitelného turismu.
 - Základním nástrojem prosazování udržitelného turismu je účast UNWTO při přípravě dokumentů, které se udržitelnosti turismu týkají, a nebo jejich přijímání.
 - Jedná se o sérii dokumentů, zejména deklarací, z nichž zásadní roli hraje dokument **Globální kodex etika v turismu** (Global Code of Ethics for Tourism).
 - Aktivity, které provádí UNWTO při prosazování udržitelnosti, spočívající v plánování udržitelnosti, shromažďování příkladů nejlepší praxe, stanovování indikátorů turismu i v podpoře certifikačních systémů na bázi udržitelnosti.
-

- ❑ **Globální kodex etika v turismu** (Global Code of Ethics for Tourism).
 - ❑ Etický kodex cestovního ruchu je dokumentem, který shrnuje zásady chování a činnosti nejen pro podnikatele v cestovním ruchu, ale i pro návštěvníky všech zemí světa.
 - ❑ Tento Kodex nastavuje rámec pro zodpovědný a udržitelný rozvoj cestovního ruchu. **Cílem tohoto dokumentu je snaha o minimalizaci negativních dopadů cestovního ruchu na životní prostředí a kulturní dědictví v budoucnosti a maximalizaci přínosů pro obyvatele destinací.**
 - ❑ Celosvětový kodex cestovního ruchu schválila již v říjnu 1999 Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) a dne 21. prosince 2001 ho na svém třináctém zasedání oficiálně přijalo Valné shromáždění Světové organizace cestovního ruchu.
 - ❑ Propagaci Kodexu a hodnocení jeho realizace v praxi má za úkol Světový výbor pro etiku v cestovním ruchu UNWTO, který vznikl v roce 2004.
-

- ❑ Dokument je postaven na deseti principech (článcích) – devět z nich jsou pravidla pro účastníky cestovního ruchu a desátý se zabývá implementací pravidel do praxe.
 - ❑ **Principy Kodexu** přitom definují např. podíl cestovního ruchu na vzájemném porozumění a respektování národů a společností, popisují cestovní ruch jako faktor udržitelného rozvoje nebo jako prospěšnou aktivitu pro hostitelské země.
 - ❑ Zásady uvedené v Kodexu dále stanovují např. závazky účastníků rozvoje cestovního ruchu a právo každého člověka na cestování, svobodný pohyb turistů nebo práva pracovníků a podnikatelů v oblasti cestovního ruchu.
 - ❑ V České republice už celá řada organizací v cestovním ruchu Kodex začlenila do svých koncepčních a prováděcích dokumentů a tím podpořila principy zakotvené v tomto důležitém dokumentu cestovního ruchu.
-

Výběr z použité literatury:



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- ❑ NOVACKÁ, L. a kol., 2013. *Cestovný ruch, udržateľnosť a zodpovednosť na medzinárodnom trhu*. Bratislava: EKONÓM. ISBN 978-80-225-3475-8.
 - ❑ PALATKOVÁ, M., 2013. *Mezinárodní turismus: 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4862-7.
 - ❑ PÁSKOVÁ, M., 2008. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 1.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7041-658-7.
 - ❑ PETRŮ, Z., 2007. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 2007. ISBN 978-80-85970-55-5.
 - ❑ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ, 2011. *Cestovní ruch: podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4039-3.
 - ❑ VEBER, J. a kol., 2007. *Řízení jakosti a ochrana spotřebitele*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1782-1.
-



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ



Děkuji za pozornost
